

СЕКЦІЯ 1. ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бондар О. І.

*доктор біологічних наук, професор,
член-кореспондент УААН України*

Галушкіна Т. П.

*доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України*

Тафтай В. В.

*аспірант,
ДЗ «Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління» (м. Київ)*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-285-5-1>

СТРАТЕГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ФОРМАТІ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ

Повоєнна відбудова та наближення України до Європейського Союзу вимагає дотримання міжнародних екологічних вимог, гармонізацій у сфері правового регулювання охорони навколишнього природного середовища, курсу на досягнення зеленого зростання та забезпечення екологічної безпеки. У зв'язку з цим в Україні особливу актуальність набуває дотримання конституційних вимог, закріплення та регулювання екологічних правовідносин.

На сучасному етапі саме забезпечення національної екологічної безпеки є ключовою домінантою розвитку суспільства, доктринальні положення якої до цього часу в Україні на державному рівні чітко не сформовані, не дивлячись на те, що у рамках Угоди про Асоціацію ЄС схвалена Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року та операційний план заходів (розпорядження КМУ від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р). На посилення вимог та заходів національної екологічної безпеки, направлені і наступні Укази Президента України – від 14 вересня 2020 р. № 392 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони

України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України” та від 23 березня 2021 р. № 111 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року “Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації”. З метою виконання завдань, передбачених Законом України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року”, Стратегією реформування державного управління України на 2022-2025 роки, Концепцією реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища (розпорядження КМУ № 616-р від 31.05.2017 р.), розроблено проекти законів України «Про державний екологічний контроль» (реєстр. № 3091 від 19.02.2020), проекти законів про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (реєстр. № 6175 від 13.10.2021) та Кримінального кодексу України (реєстр. № 6148 від 07.10.2021), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля» (реєстр. № 7327 від 28.04.2022), «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів» (реєстр. № 6477 від 28.12.2021), а також затверджено Стратегію розвитку гідрометеорологічної діяльності (розпорядження КМУ від 24.11.2021 р. № 1501). Між тим, як свідчать експертні оцінки, у виконанні Угоди про асоціацію з ЄС не досягнуто вагомих результатів щодо виконання Угоди в частині проведення інституційних реформ у галузі довкілля, зокрема, щодо державної адміністративної реформи, реформування екологічного контролю та відповідальності за екологічні правопорушення, системи екологічного моніторингу.

Наразі екологічна складова є однією з ключових в форматі зеленого переходу України в напрямі забезпечення її кліматичної нейтральності [1]. Про це свідчать результати діалогу високого рівня між Україною та ЄС, що відбулися наприкінці вересня 2021 року, які продемонстрували контент спільної зацікавленості щодо приєднання України до реалізації Глобального Зеленого Курсу. Як наслідок, були досягнуті масштабні домовленості в українсько-європейському форматі щодо зеленого фінансування та

реалізації політики декарбонізації до 2030 року. Певний прогрес досягнень демонструє й низка законодавчих ініціатив, зокрема Розпорядження КМУ «Про схвалення Другого національного визначеного внеску України до Паризької угоди» від 30.07.2021 № 868 згідно з пунктом 9 статті 4 Паризької угоди, План заходів з його реалізації, Закон України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року”, а також затвердженого плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження КМУ № 878-р від 6.12.2017 р.), прийняті закони України “Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», “Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів” із затвердженими підзаконними актами, який мав дозволити на основі отриманих даних Єдиного реєстру з моніторингу, звітності та верифікації викидів ПГ розпочати процес формування рамок національної системи торгівлі викидами відповідно до вимог Директиви 2003/87/ЄС, та “Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами” відповідно до Регламенту 842/2006. В процесі підготовки знаходиться проект Закону “Про основні засади низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року”, який декларує основні постулати Європейського кліматичного закону (Регламент 2021/1119) та положення Регламенту 2018/1999, який встановлює загальні положення інтегрованої кліматичної та енергетичної політики, в тому числі в ракурсі забезпечення екологічної безпеки.

Таким чином, можна констатувати, що правові засади стратегії екологічної безпеки на національному рівні в цілому сформовані, однак потребують певної деталізації за умов повоєнного відновлення України.

Список використаних джерел:

1. Зелена відбудова – необхідність України на шляху до зеленої та кліматично нейтральної економіки. URL: <https://dixigroup.org/zelena-vidbudova-neobhidnist-ukrayini-na-shlyahu-do-zelenoyi-ta-klimatichno-nejtralnoyi-ekonomiki>.